

■ Przywileje szlacheckie

Szlachta dążyła do zapewnienia sobie uprzywilejowanej pozycji w państwie, często kosztem innych stanów – mieszczaństwa i chłopstwa. W **1374 roku** król Ludwik Węgierski nadał w **Koszycach** pierwszy przywilej dotyczący całej szlachty polskiej. Na jego mocy uzyskała ona między innymi sześciokrotne zmniejszenie podatku od posiadanego gruntu oraz zapewnienie, że król bez jej zgody nie nałoży nowych podatków. W zamian szlachcice zgodzili się, aby po śmierci króla Ludwika na polskim tronie zasiadła jedna z jego córek.

Panowanie Jagiellonów przyniosło wzrost liczby przywilejów, głównie dla stanu szlacheckiego. Przywileje sprawiły, że szlachta zaczęła mieć decydujący wpływ na funkcjonowanie państwa. Potwierdzeniem pozycji tego stanu stała się **konstytucja *Nihil novi* z 1505 roku**, co po łacinie oznacza „nic nowego”. Odtąd król nie mógł wydać żadnego prawa bez zgody przedstawicieli szlachty. Jednocześnie już pierwsi królowie z dynastii Jagiellonów utracili dużą część majątków królewskich, dając je możliwym pod zastaw pożyczanych sum. Osłabiło to dodatkowo pozycję monarchy wobec szlachty.

Konstytucja (sejmowa) – tu: uchwała sejmowa, w dawnej Polsce prawo ustanowione przez sejm.

■ Sejm walny

Wyrazem wysokiej pozycji szlachty w państwie był udział jej reprezentantów w obradach sejmku walnego. Po raz pierwszy został on zwołany w **1493 roku**. Podczas obrad sejmku władca, senatorowie oraz przedstawiciele szlachty podejmowali decyzje w najważniejszych dla państwa sprawach.

- ① **Król Aleksander Jagiellończyk** został ukazany w centralnej części ilustracji. Ponad jego głowę umieszczono godła Polski i Litwy.
- ② **Senat** wywodził się z rady królewskiej, która w średniowieczu doradzała królowi w najważniejszych sprawach. Obradom senatu przewodniczył najczęściej król.
- ③ **Izba poselska** obradowała pod przewodnictwem marszałka sejmku. W trakcie jej posiedzeń posłowie uzgadniali treść uchwał, a następnie wnioski z dyskusji przedstawiali królowi i senatorom.

Obrady sejmku walnego zostały przedstawione na ilustracji z wydrukowanego w 1506 roku kodeksu zwanego Statutem Łaskiego.

? Kto przewodniczył obradom izby poselskiej?